

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobkyně: J. P.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
sídlem Křížová 1292/25, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované č. j. X. ze dne 7. 3. 2024,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. X. ze dne 7. 3. 2024 se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 113 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Řízení před správním orgánem

1. Žalobkyně byla v roce 2015 shledána invalidní v třetím stupni. Rozhodnutím č. j. X. ze

dne 7. 11. 2023 žalovaná snížila žalobkyni výši invalidního důchodu na důchod pro invaliditu druhého stupně, neboť na základě posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Domažlice dosahoval pokles pracovní schopnosti žalobkyně 50 %. Podle § 39 odst. 2 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, se v takovém případě jedná o invaliditu druhého stupně.

2. Žalobkyně proti tomuto závěru brojila námitkami. Namítla, že lékař OSSZ řádně nezohlednil její zdravotní stav. Nesouhlasila s tvrzením, že došlo ke stabilizaci jejího zdravotního stavu, přičemž odkázala na lékařské zprávy. Z nich vyplývá, že se předpokládá zhoršení jejího zdravotního stavu. Žalovaná námitky zamítla. V řízení o nich nechala vypracovat posudek lékařem Institutu posuzování zdravotního stavu, z něhož vyplynulo, že hlavní příčina nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně spadá pod kapitolu XIII (Postižení svalové a kosterní soustavy), oddíl E (Dorzopatie a spondylopatie), položku 1b (Bolestivý syndrom páteře včetně stavů po operaci páteře nebo po úrazech páteře, degenerativní změny páteře, výhřezy meziobratlových plotének; s lehkým funkčním postižením, postižení zpravidla více úseků páteře, polytopní blokády s omezením pohyblivosti, svalové dysbalance, porucha statiky a dynamiky páteře s občasnými projevy kořenového dráždění, s recidivujícím lehkým neurologickým nálezem, bez známek poškození nervu, některé denní aktivity vykonávány s obtížemi) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Pro míru poklesu pracovní schopnosti u tohoto postižení vyhláška o posuzování invalidity stanovuje rozmezí 10–20 %. Lékař IPZS zvolil s ohledem na další onemocnění žalobkyně horní hranici uvedeného rozmezí, tj. 20 %. Tuto hodnotu zvýšil o 10 % v souladu s § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity. Celkově tedy míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně činila 30 %, což neodpovídá žádnému stupni invalidity. Žalovaná rozhodnutím č. j. X. ze dne 7. 3. 2024 své předchozí rozhodnutí změnila tak, že žalobkyni od 12. 4. 2024 invalidní důchod zcela odňala.

II. Řízení před soudem

3. Proti rozhodnutí žalované o námitkách žalobkyně brojila žalobou. V ní namítla, že lékař IPZS řádně nezjistil její zdravotní stav. Závěr o jejím zdravotním stavu byl založen pouze na domněnkách. Lékař si zároveň mohl nechat vyžádat chybějící vyšetření EMG žalobkyně či určit, kdo toto vyšetření provede. Žalobkyně je invalidní již od roku 2015 a její zdravotní stav se od té doby nezměnil. Neměla proto důvod se domnívat, že doložené lékařské zprávy jsou pro ponechání třetího stupně invalidity nedostatečné. Napadeným rozhodnutím jí pak byl invalidní důchod zcela odňat. S tímto postupem žalované nesouhlasila, neboť neměla možnost se vyjádřit k podkladům odůvodňujícím odnětí invalidního důchodu, zejména pak k posudku vypracovanému pro námitkové řízení. Také nemohla proti rozhodnutí o odnětí invalidního důchodu podat námitky, tedy řádně se bránit ve správním řízení.
4. Žalovaná s žalobou nesouhlasila. Ke svému postupu v námitkovém řízení odkázala na § 88 odst. 8 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který v řízení o námitkách vylučuje použití § 90 odst. 3 správního řádu. Je tedy možné, aby rozhodnutí bylo změněno i v neprospěch účastníka. Žalovaná také nepochybila, když žalobkyni neumožnila, aby se k podkladům pro vydání rozhodnutí vyjádřila. Tento postup je v souladu se zákonem o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Posudek

lékaře IPZS vyhodnotila jako přesvědčivý.

III. Posouzení věci

5. Napadený výrok rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal podle § 75 odst. 2 soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Obecná východiska

6. Předmětem řízení bylo posouzení nároku žalobkyně na invalidní důchod, tedy na dávku podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Podle § 39 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění, platí, že pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 % (odst. 1). O invaliditu prvního stupně se jedná, jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 % [odst. 2 písm. a)]. O invaliditu druhého stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 % [odst. 2 písm. b)]. O invaliditu třetího stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 70 % [odst. 2 písm. c)]
7. V přezkumném řízení soudním jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). V soudní praxi je důkaz posudkem posudkové komise chápán jako případ předepsaného důkazu (srov. rozsudek NSS č. j. 2 Ads 58/2003-75 ze dne 4. 12. 2003, č. 133/2004 Sb. NSS).
8. Soud hodnotí posudek jako každý jiný důkaz v rámci volného hodnocení důkazů (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Nejsou-li namítány jiné vady řízení, soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity ověřuje pouze to, zda je posudek posudkové komise úplný a přesvědčivý (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 13/2003-54 ze dne 25. 9. 2003, č. 511/2005 Sb. NSS), případně – namítá-li to žalobkyně – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (např. rozsudek NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20 ze dne 15. 5. 2013). Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 61/2010-63 ze dne 11. 11. 2010, č. 2240/2011 Sb. NSS).
9. Z těchto důvodů si soud vyžádal, aby posudková komise, konkrétně odbor posudkové služby v Plzni, vypracovala posudek o zdravotním stavu žalobkyně.

Závěry posudkové komise

10. Posudková komise dospěla k závěru, že pracovní schopnosti žalobkyně k datu vydání napadeného rozhodnutí poklesly o 35 %, a proto se v jejím případě jednalo o invaliditu prvního stupně podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění.
11. Posudková komise u žalobkyně shledala dominantním postižením, jak ho vymezuje kapitola XIII, oddíl E, položka 1c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, tedy bolestivý syndrom páteře včetně stavů po operaci páteře nebo po úrazech páteře, degenerativní změny páteře, výhřezy meziobratlových plotének, přičemž se jedná o středně těžké funkční postižení (závažné postižení jednoho nebo více úseků páteře, se závažnou poruchou statiky a dynamiky páteře, insuficiencí svalového korzetu, s často recidivujícími projevy kořenového dráždění, s funkčně významným neurologickým nálezem,

s poškozením nervu, popř. symptomatologie neurogenního močového měchýře, se závažným snížením celkové výkonnosti při běžném zatížení, některé denní aktivity omezeny). Pro tuto diagnózu vyhláška o posuzování invalidity stanovuje rozmezí 30–40 %. Míru poklesu pracovní schopnosti posudková komise zvolila ve středu uvedeného rozmezí (35 %), a to s přihlédnutím k profesi žalobkyně. Tuto hodnotu již ve smyslu § 3 a 4 vyhlášky o posuzování invalidity nezvýšila. Celková míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně tak činí 35 %. Za datum změny příslušného stupně invalidity posudková komise určila den kontrolního lékařského posouzení lékařem OSSZ, tj. 22. 9. 2023. Platnost stanovila do 30. 9. 2026 v souladu s lékařem OSSZ, tedy s odstupem 3 let od změny stupně invalidity k posouzení vývoje zdravotního stavu žalobkyně.

12. Co se týče výkonu pracovní činnosti posudková komise uvedla, že pro svůj dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav není žalobkyně schopna fyzické těžké práce spojené s manipulací s těžkými břemeny, ve vynucených neměnných polohách, v chladu, vlhku a průvanu. Je naopak schopna výkonu práce s možností střídání poloh sed-stoj, když budou zároveň dodržena výše uvedená omezení.
13. Posudek splňuje formální náležitosti vyžadované § 7 vyhlášky o posuzování invalidity. Obsahově se posudek úplně vypořádal s námitkami žalobkyně. Vůči složení posudkové komise účastníci nic nenamítli.

K námitkám žalované vůči posudku

14. Žalovaná s posudkem nesouhlasila. Měla za to, že posudek je nepřezkoumatelný ve vztahu k zařazení zdravotního postižení žalobkyně dle vyhlášky o posuzování invalidity. Žalovaná postrádala konkrétní argumenty, proč posudková komise dospěla k jinému závěru než lékař IPZS (v obou případech se jednalo o zdravotní postižení dle kapitoly XIII, oddílu E, lékař IPZS však hodnotil dle položky 1b), posudková komise dle položky 1c).
15. Dále žalovaná nesouhlasila se zohledněním profese v rámci stanovení míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně, neboť to neodpovídá § 2 a § 3 vyhlášky o posuzování invalidity. Takový postup považovala za výsostně chybný.
16. Námitky žalované nejsou důvodné.
17. Závěry posudkové komise nejsou nijak nesrozumitelné či excesivní z okolností případu a předešlých hodnocení – lékař IPZS stav žalobkyně hodnotil podobně jako posudková komise podle kapitoly XIII oddílu E, považoval jej nicméně „jen“ za lehké funkční postižení podle položky 1b) s tím, že stav žalobkyně byl posudkově nadhodnocen s ohledem na neobjektivizované závěry zprávy neurologa. Posudková komise tento stav oproti lékařce IPZS hodnotí jako závažnější: učinila tak na základě zprávy neurologa, kterou člen komise-neurolog hodnotil v zásadě stejně jako lékařka IPZS (postižení více úseků páteře, porucha dynamiky a statiky páteře, občasná kořenové dráždění) a dále také mj. s přihlédnutím ke zprávě z rehabilitace o závažné svalové dysbalanci.
18. Lze tak shrnout, že závěry posudkové komise jsou co do rozsahu i kvality srovnatelné se závěry lékařky IPZS, jen se liší v odborném hodnocení míry závažnosti funkčního postižení. V takovém případě je určující, že v přezkumném řízení soudním jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány *Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí*. Posudková komise své závěry podala, soud z nich proto vychází. *Prostý nesouhlas žalované s odborným posudkovým zhodnocením* není pro rozhodnutí soudu významný. Potřeba doplnění dokazování je dána v případě vadného posudku, tj. posudku neúplného

či nepřesvědčivého, popřípadě posudku rozporovaného nějakým dalším odborným podkladem (např. znaleckým posudkem předloženým některou ze stran; srov. přiměřeně rozsudek NSS č. j. 3 Ads 20/2008-141 ze dne 6. 8. 2008). Naopak není třeba dokazování doplňovat tehdy, kdy je posudek bez vad, ale procesní strana jej považuje za příliš (ne)příznivý z hlediska odborného posouzení (srov. rozsudek NSS č. j. 10 Ads 116/2014-46 ze dne 8. 7. 2015). Šlo by fakticky o procesně nevhodný pokus, jestli posouzení náhodou nedopadne jinak. To je postoj sice subjektivně pochopitelný, pokud však pro něj nejsou dány rozumné objektivní důvody, musí odborné posuzování někdy skončit.

19. Vytýkala-li žalovaná zohlednění profese žalobkyně, lze k tomu odkázat na § 2 až § 5 vyhlášky o posuzování invalidity. Podle těchto ustanovení je třeba rozlišovat *kumulaci* zdravotních postižení ve smyslu § 2 odst. 3 a *obzvláště nepříznivou kumulaci* zdravotních postižení ve smyslu § 3 vyhlášky.
20. Při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti i při závěrečném hodnocení využití zachované pracovní schopnosti musí zhodnotit schopnost žalobkyně pokračovat *v předchozí výdělečné činnosti*. To samé pak plyne z § 39 odst. 3 věty první zákona o důchodovém pojištění: Pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, *s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem*.
21. Přihlédnutí k předchozí profesi (tj. profesi před úrazem) tedy bylo zcela na místě. Vůči samotnému odbornému posouzení, že žalobkyně by současnou profesi nezvládla, pak žalovaná nic konkrétního nenamítla.
22. V rámci stanovení míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně posudková komise zvolila z daného rozmezí 30-40 % střed, tj. 35 % s ohledem na profesi žalobkyně (žalobkyně byla posuzována jako prodavačka). Tuto hodnotu již ve smyslu § 3 a 4 vyhlášky o posuzování invalidity nezvýšila.
23. Při stanovení procentní míry poklesu pracovní schopnosti pojištěnce **je nutné určit zdravotní postižení**, která jsou příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce, **a jejich vliv na pokles pracovní schopnosti pojištěnce** (§ 2 odst. 1 vyhlášky o posuzování invalidity).
24. Není tedy pravdou, že posudková komise nemohla zohlednit profesi žalobkyně v rámci svých úvah o stanovení procentní míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně. Právě vliv zdravotního postižení na pokles pracovní schopnosti žalobkyně je rozhodujícím kritériem při stanovení míry poklesu její pracovní schopnosti. Žalobkyně byla posuzována jako prodavačka, přičemž její rozhodující zdravotní postižení se projevuje silnými bolestmi zad. Je tedy logické, že její zdravotní postižení bude mít vliv na pokles její pracovní schopnosti. Rovněž lékař IPZS přihlédl při stanovení míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně k její profesi, když hodnotu zvýšil o 10 % pro náročnost vykonávané profese podle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity.
25. Posudková komise nicméně již nezvýšila hranici uvedeného rozmezí o další procentní body, ale zohlednila profesi žalobkyně při své úvaze stanovení výše míry poklesu pracovní schopnosti v daném rozmezí. Tomuto závěru posudkové komise nelze nic vytknout.
26. Protože posudek splňuje požadavky setrvale kladené na tento typ důkazu, řádně prokazuje skutkový stav k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované. Jasně z něj plyne, že pokles pracovní schopnosti žalobkyně odpovídá 35 %, což podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona

o důchodovém pojištění odpovídá invaliditě prvního stupně, která byla dána ke dni napadeného rozhodnutí žalované o námitkách.

IV. Závěr

27. Jelikož žalovaná vycházela z toho, že žalobkyně není invalidní, bylo její rozhodnutí založeno na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu. Soud proto její rozhodnutí zrušil pro vady podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc jí vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.).
28. Žalovaná bude v dalším řízení vycházet ze skutkového stavu zjištěného na základě provedeného dokazování v soudním řízení, tedy že **invalidita prvního stupně žalobkyně vznikla ke dni 22. 9. 2023 a trvá do 30. 9. 2026** (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).
29. Procesně úspěšná žalobkyně má právo na náhradu nákladů řízení, které účelně vynaložila vůči procesně neúspěšné žalované (§ 60 odst. 1 věty první s. ř. s.). Náhrada nákladů řízení se skládá z hotových výdajů na poštovní služby ve výši 113 Kč (obálka na č. 1. 7 soudního spisu).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 18. prosince 2024

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce